

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ζ' ΚΛΙΜΑΚΙΟ

ΠΡΑΞΗ 383 /2022

Αποτελούμενο από την Σύμβουλο Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, η οποία αναπληρώνει τον κωλύμενο Πρόεδρο του Κλιμακίου Δημήτριο Πέππα, και τα μέλη Γεράσιμο Σταματάτο, Πάρεδρο, και, κωλυομένων των λοιπών Παρέδρων, Παναγιώτη Τσεκούρα, Εισηγητή.

Συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη, στις 22 Ιουνίου 2022, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 295 παρ. 2, σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 336 παρ. 1 και 357 του ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο (...)» (Α' 127), προκειμένου να ελέγξει τη νομιμότητα σχεδίου σύμβασης μεταξύ της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε.» (εφεξής ΔΕΗ Α.Ε.), της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης Α.Ε. (ΕΛ.Ε.Δ.Α.Μ.)» και διακριτικό τίτλο «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» (εφεξής ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.) και του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Ο φάκελος με τα στοιχεία της υπόθεσης υποβλήθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 10.6.2022 (αρ. πρωτ. ΕλΣυν 33426) με το από 8.6.2022 έγγραφο των Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Διευθύνοντα Συμβούλου της εταιρείας ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε., συμπληρώθηκε δε στις 15.6.2022 (αρ. πρωτ. ΕλΣυν 34135) και στις 22.6.2022 (αρ. πρωτ. ΕλΣυν 36012).

Άκουσε την εισήγηση του Εισηγητή Παναγιώτη Τσεκούρα.

**Σκέφθηκε κατά το νόμο και
Αποφάσισε τα ακόλουθα:**

1. Το σχέδιο σύμβασης μεταξύ των ως άνω φορέων, η οποία συνάπτεται στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 155 παρ. 4 του ν. 4759/2020 (Α' 245) και του ν. 4872/2021 «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση, ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων απολιγνιτοποίησης και άλλες επείγουσες διατάξεις» (Α' 247), υποβάλλεται ενώπιον του παρόντος Κλιμακίου για προσυμβατικό έλεγχο.

2. Στο άρθρο 98 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζεται ότι «1. Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: α. (...) β. Ο έλεγχος συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξομοιώνεται με το Δημόσιο από την άποψη αυτή, όπως νόμος ορίζει (...)». Από τις εκτελεστικές του ανωτέρω άρθρου του Συντάγματος διατάξεις των άρθρων 324 και 325 του ν. 4700/2020 προκύπτει ότι στον προσυμβατικό έλεγχο των Κλιμακίων του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάγονται συγκεκριμένες κατηγορίες συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας, οι οποίες συνάπτονται από το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τις δημόσιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς. Ειδικότερα, υπάγονται οι συμβάσεις που αφορούν στην κατασκευή και εκτέλεση έργων, στις προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών (εξαιρουμένων των αναφερόμενων στο προαναφερόμενο άρθρο 325 του ν. 4700/2020 υπηρεσιών χρηματοπιστωτικού χαρακτήρα), καθώς και οι συμβάσεις αγοράς ακινήτων, εφόσον ο προϋπολογισμός των ως άνω κατηγοριών συμβάσεων υπερβαίνει το ποσό του 1.000.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, ενώ αν συγχρηματοδοτούνται από ενωσιακούς πόρους (συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων που συνάπτονται στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας), το ποσό των 5.000.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ. Περαιτέρω, στον προσυμβατικό έλεγχο υπάγονται και οι λοιπές αναφερόμενες στο ως άνω άρθρο 324 παρ.

4 συμβάσεις, μεταξύ των οποίων οι προγραμματικές συμβάσεις για τη μελέτη και την εκτέλεση έργων, την εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών, καθώς και οι συμβάσεις αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων του ΤΑΙΠΕΔ ή θυγατρικών του εταιρειών. Συνεπώς, από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν υπάγεται το σύνολο των συμβάσεων που συνάπτει το Ελληνικό Δημόσιο ή τα εξομοιούμενα με αυτό πρόσωπα, αλλά μόνον οι κατηγορίες συμβάσεων που προβλέπονται στον νόμο κατά τρόπο εξαντλητικό και περιοριστικό (ΕλΣυν Ζ' Κλιμ. 40/2021, 427, 413/2020).

3. Με την 4/23.12.2019 απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής (Β' 4893/31.12.2019) εγκρίθηκε το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), σύμφωνα με το οποίο τίθεται ως στόχος η πλήρης απένταξη του λιγνίτη από το εγχώριο σύστημα ηλεκτροπαραγωγής μέχρι και το έτος 2028. Στο πλαίσιο αυτό έχουν εκδοθεί οι προαναφερόμενοι ν. 4759/2020 και 4782/2021.

4. Ο ν. 4759/2020 ορίζει στο άρθρο 155, όπως ισχύει, ότι «1. Χαρακτηρίζονται ως «Ζώνες Απολιγνιτοποίησης» (Ζ.ΑΠ.): α. Οι Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, με την ονομασία «Ζώνη Απολιγνιτοποίησης Κοζάνης» (Ζ.ΑΠ. Κοζάνης) και «Ζώνη Απολιγνιτοποίησης Φλώρινας» (Ζ.ΑΠ. Φλώρινας), αντίστοιχα. β. Ο Δήμος Μεγαλόπολης της Περιφερειακής Ενότητας Αρκαδίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με την ονομασία «Ζώνη Απολιγνιτοποίησης Μεγαλόπολης» (Ζ.ΑΠ. Μεγαλόπολης). 2. Χαρακτηρίζονται ως «Πυρήνες» των ως άνω Ζωνών Απολιγνιτοποίησης Κοζάνης, Φλώρινας και Μεγαλόπολης οι αντίστοιχες περιοχές των λιγνιτικών πεδίων και μονάδων παραγωγής ενέργειας της Δ.Ε.Η. Α.Ε., που βρίσκονται εντός των ορίων των Ζ.ΑΠ. (...) 3. Με προγραμματική σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και της Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η. Α.Ε.), δύναται να

ανατίθεται στη Δ.Ε.Η. Α.Ε. η διενέργεια διαγωνισμών για την εκπόνηση των μελετών των Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Π.Σ.) εντός των ανωτέρω Ζ.ΑΠ. με δαπάνες της εταιρείας (...) 4. Με προγραμματική σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης» (ΕΛ.Ε.Δ.Α.Μ. Α.Ε.) και τον διακριτικό τίτλο «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» και της Δ.Ε.Η. Α.Ε., η οποία κυρώνεται από τη Βουλή, δύναται να ανατίθεται στη Δ.Ε.Η. Α.Ε. η υλοποίηση των νέων χρήσεων γης και η αναβάθμιση εκτάσεων, που είχαν περιέλθει στην κυριότητα ή τη χρήση της Δ.Ε.Η. Α.Ε. για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη και περιλαμβάνονται στις Ζ.ΑΠ. του παρόντος. Με την προγραμματική σύμβαση προβλέπονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την αναβάθμιση των εκτάσεων των συνημμένων τοπογραφικών διαγραμμάτων, από τη Δ.Ε.Η. Α.Ε. κατά τα ανωτέρω, οι υποχρεώσεις, η παρακολούθηση της εκτέλεσης της σύμβασης, ο τρόπος κάλυψης των δαπανών των δράσεων και τα σχετικά χρηματοδοτικά εργαλεία, ο τρόπος υπολογισμού των διαχειριστικών δαπανών της Δ.Ε.Η. Α.Ε. και κάλυψής τους, καθώς και ο τρόπος μεταβίβασης στο Δημόσιο της κυριότητας των υποκείμενων εκτάσεων που είναι στην κυριότητα της Δ.Ε.Η. Α.Ε., όπως και κάθε άλλου δικαιώματος ή υποχρέωσης που τις αφορά και κάθε άλλο ζήτημα για την εξυπηρέτηση του σκοπού της σύμβασης».

5. Ο νόμος 4872/2021 ορίζει στο άρθρο 1 ότι «Σκοπός του σχεδίου νόμου είναι η δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση των περιοχών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και του Δήμου Μεγαλόπολης που εξαρτώνται από την εξόρυξη και χρήση του λιγνίτη (...)» και στο άρθρο 15 ότι «1. Συστήνεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης Α.Ε. (ΕΛ.Ε.Δ.Α.Μ.)» και διακριτικό τίτλο «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» (Εταιρεία) (...) 2. Η Εταιρεία λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος, εποπτεύεται από τον αρμόδιο για θέματα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης Υπουργό και διέπεται από τις ρυθμίσεις του

παρόντος, όπως εκάστοτε ισχύουν, και συμπληρωματικά από τον ν. 4548/2018 (Α' 104). Η Εταιρεία ανήκει στους οργανισμούς και επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα και εφαρμόζονται ως προς αυτή οι διατάξεις που διέπουν τους φορείς που έχουν ταξινομηθεί ως φορείς Γενικής Κυβέρνησης (...). 3. Ο Διευθύνων Σύμβουλος και ο Εντεταλμένος Σύμβουλος της εταιρείας ορίζονται με απόφαση του αρμόδιου για θέματα ΔΑΜ Υπουργού (...).».

6. Στο ίδιο ως άνω άρθρο 15 του ν. 4872/2021 προβλέπεται και το καταστατικό της εταιρείας ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.. Σύμφωνα με αυτό σκοπός της εταιρείας είναι, πλην άλλων, η διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης των περιοχών δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης, η αναβάθμιση και αξιοποίηση των εδαφών, τα οποία περιλαμβάνονται στις Ζώνες Απολιγνιτοποίησης (Ζ.ΑΠ.), όπως αυτές ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020 (Α' 245) και είτε ανήκουν στο Δημόσιο, είτε θα περιέλθουν σε αυτό από τη ΔΕΗ Α.Ε. ή από τρίτους, ο ανασχεδιασμός των επιχειρηματικών προοπτικών ανάπτυξής τους, η προσέλκυση, υποστήριξη και προώθηση επενδύσεων και επενδυτικών συνεργασιών, η εκτέλεση και διαχείριση έργων υποδομής και ανάπτυξης στις περιοχές δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης, καθώς και η παροχή κάθε υποστηρικτικής υπηρεσίας για τη διευκόλυνση αναπτυξιακών, επιχειρηματικών και επενδυτικών σχεδίων και η στήριξη της εν γένει επιχειρηματικότητας στις περιοχές αυτές. Για την επίτευξη των σκοπών της, η εταιρεία ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε., προβαίνει σε κάθε σχετική ενέργεια, όπως η ανάληψη της ιδιοκτησίας των εδαφών εντός των Ζ.ΑΠ. (άρθρο 1). Περαιτέρω, το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας καλύπτεται ολόκληρο από το Ελληνικό Δημόσιο (άρθρο 3 καταστατικού). Το Κλιμάκιο κρίνει ότι με τα ως άνω χαρακτηριστικά (επιδίωξη σκοπών γενικού συμφέροντος και κατοχή του συνόλου του μετοχικού της κεφαλαίου από το Δημόσιο) η εν λόγω εταιρεία αποτελεί οργανισμό δημοσίου δικαίου κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 4 του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147).

7. Περαιτέρω, ο νόμος 4872/2021, στο Μέρος Ε', με τίτλο «Οργάνωση Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού και Ζώνες Απολιγνιτοποίησης», ορίζει στο άρθρο 27 ότι «1. Η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η. Α.Ε.) προβαίνει σε διάσπαση με τη μορφή της απόσχισης του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης των Πυρήνων Ζωνών Απολιγνιτοποίησης («Κλάδος Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε.»), σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους όρους του παρόντος, του ν. 4601/2019 (Α' 44), του ν. 4548/2018 (Α' 104), της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 2859/2000 (Α' 248), του άρθρου 52 του ν. 4172/2013 (Α' 167) και του άρθρου 61 του ν. 4438/2016 (Α' 220). 2. Ο Κλάδος Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε. συνιστά το σύνολο της Δραστηριότητας της Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. της Δ.Ε.Η. Α.Ε. και περιλαμβάνει: α) Τα πάσης φύσεως δικαιώματα επί των ακινήτων που περιλαμβάνονται στις εκτάσεις του Ορυχείου Αμυνταίου, του Λιγνιτικού Κέντρου Δυτικής Μακεδονίας, και οι οποίες προσδιορίζονται στα τοπογραφικά διαγράμματα που επισυνάπτονται στην Προγραμματική Σύμβαση της παρ. 4 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020 (Α' 245), β) τα πάσης φύσεως δικαιώματα επί των ακινήτων που περιλαμβάνονται στις εκτάσεις του Ορυχείου Κλειδιού, οι οποίες προσδιορίζονται στα τοπογραφικά διαγράμματα που επισυνάπτονται στην Προγραμματική Σύμβαση της παρ. 4 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020, γ) τα πάσης φύσεως δικαιώματα επί των ακινήτων που περιλαμβάνονται στις εκτάσεις των Ορυχείων Πτολεμαΐδας, του Λιγνιτικού Κέντρου Δυτικής Μακεδονίας, οι οποίες προσδιορίζονται στα τοπογραφικά διαγράμματα που επισυνάπτονται στην Προγραμματική Σύμβαση της παρ. 4 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020, δ) τα πάσης φύσεως δικαιώματα επί των ακινήτων που περιλαμβάνονται στις εκτάσεις των Ορυχείων Μεγαλόπολης, οι οποίες προσδιορίζονται στα τοπογραφικά διαγράμματα που επισυνάπτονται στην Προγραμματική Σύμβαση της παρ. 4 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020, ε) τα πάσης φύσεως δικαιώματα επί των κτιριακών εγκαταστάσεων της Μεγαλόπολης μετά των υποκείμενων ακινήτων στις εκτάσεις γης, οι οποίες

προσδιορίζονται στα τοπογραφικά διαγράμματα που επισυνάπτονται στην Προγραμματική Σύμβαση της παρ. 4 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020, στα πάσης φύσεως πάγια περιουσιακά στοιχεία και οποιοδήποτε άλλο ενσώματο ή άυλο περιουσιακό στοιχείο που αναφέρεται στη δραστηριότητα του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε. και περιλαμβάνεται στο σχέδιο διάσπασης και στη λογιστική κατάσταση του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. της Δ.Ε.Η. Α.Ε. 3. Η Δ.Ε.Η. Α.Ε., η οποία αποτελεί τη διασπώμενη εταιρεία, σύμφωνα με το άρθρο 57 του ν. 4601/2019, μεταβιβάζει τον Κλάδο Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε., σε νέα ή υφιστάμενη ανώνυμη εταιρεία (επωφελούμενη εταιρεία). 4. Για τους σκοπούς της απόσχισης του παρόντος, συντάσσεται από τη Δ.Ε.Η. Α.Ε. λογιστική κατάσταση κλάδου, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του σχεδίου απόσχισης, καθώς και έκθεση αποτίμησης της αξίας του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε., σύμφωνα με το άρθρο 17 του ν. 4548/2018. 5. Το μετοχικό κεφάλαιο της επωφελούμενης εταιρείας προσδιορίζεται με βάση την αξία του καθαρού ενεργητικού του μεταβιβαζόμενου Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε., όπως αυτή προκύπτει από την έκθεση αποτίμησης της παρ. 4. Το σχέδιο διάσπασης μπορεί να ορίζει ότι μέρος της αξίας του καθαρού ενεργητικού του μεταβιβαζόμενου κλάδου απεικονίζεται σε λογαριασμούς καθαρής θέσης (πλην του μετοχικού κεφαλαίου) της επωφελούμενης εταιρείας. Έναντι της μεταβίβασης του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε., εκδίδονται από την επωφελούμενη εταιρεία, μετοχές αντίστοιχης ονομαστικής αξίας, οι οποίες παραδίδονται στη Δ.Ε.Η. Α.Ε., κατ' αναλογία της συμμετοχής της», στο άρθρο 28 ότι «Για τη μεταβίβαση του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης των Πυρήνων Ζωνών Απολιγνιτοποίησης της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού («Κλάδος Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε.») ισχύουν τα εξής: 1. Στα περιουσιακά στοιχεία του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ., που μεταβιβάζονται στο

πλαίσιο της απόσχισης του παρόντος, δεν περιλαμβάνονται τα υφιστάμενα δικαιώματα έρευνας και εκμετάλλευσης στέρεων ορυκτών καύσιμων υλών που έχουν παραχωρηθεί στη Δ.Ε.Η. Α.Ε., τα οποία παραμένουν σ' αυτήν, όπως και οι πάσης φύσεως άδειες και εγκρίσεις, οι οποίες συναρτώνται με τη μεταλλευτική αυτή δραστηριότητα. 2. Στη Δ.Ε.Η. Α.Ε. παραχωρείται το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των εκτάσεων και των συναφών υποδομών που μεταβιβάζονται στο πλαίσιο της απόσχισης του παρόντος, για όσο χρόνο επιτρέπεται στις εκτάσεις αυτές η λιγνιτική δραστηριότητα. 3. Η επωφελούμενη εταιρεία καθίσταται καθολικός διάδοχος όσον αφορά τον Κλάδο Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε., όπως καθορίζεται στη σύμβαση απόσχισης, σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 70 του ν. 4601/2019 (Α' 44). Η μεταφορά των στοιχείων του μεταβιβαζόμενου κλάδου, όπως καθορίζονται στη σχετική σύμβαση διάσπασης, συμπεριλαμβανομένης της μεταβίβασης εμπράγματων δικαιωμάτων σε ακίνητα, συντελείται αυτοδικαίως με μόνη την καταχώριση της συμβολαιογραφικής πράξης διάσπασης της διασπώμενης εταιρείας στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 74 του ν. 4601/2019. 4. (...) 5. Για τις ανάγκες της απόσχισης του παρόντος, δεν απαιτούνται οποιεσδήποτε προσαρτήσεις διοικητικές εγκρίσεις, βεβαιώσεις υποθηκοφυλακείων ή κτηματολογικών γραφείων, υπεύθυνες δηλώσεις, και προσαρτήσεις βεβαιώσεων, σχεδιαγράμματα για τη μεταβίβαση ακινήτων, ακόμη και εκείνων που έχουν αποκτηθεί με αναγκαστική απαλλοτρίωση ή βρίσκονται σε παραμεθόριες περιοχές (...)» και στο άρθρο 29 ότι «1. (...) 4. Οι εκτάσεις που περιλαμβάνονται στους Πυρήνες των Ζωνών Απολιγνιτοποίησης του άρθρου 155 του ν. 4759/2020 και περιγράφονται στα τοπογραφικά διαγράμματα που επισυνάπτονται στην Προγραμματική Σύμβαση της παρ. 4 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020, υπόκεινται σε υποχρέωση αποκατάστασης δυνάμει των εκάστοτε εν ισχύι Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.)».

8. Στην παράγραφο 6 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «Πάσης φύσεως συμβάσεις ή συμφωνίες (π.χ. προγραμματικές, συνεργασίας), οι οποίες ενδέχεται να συνάπτονται δυνάμει ειδικών διατάξεων (...) μπορεί να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, υπό τους όρους των άρθρων 3 έως 17 και ιδίως του παρόντος άρθρου». Στη δε παράγραφο 4 του ίδιου ως άνω άρθρου (βλ. και άρθρο 12 παρ. 4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ορίζεται ότι «Μία σύμβαση, η οποία συνάπτεται αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) η σύμβαση εγκαθιδρύει ή υλοποιεί συνεργασία μεταξύ των συμμετεχουσών αναθετουσών αρχών η οποία αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες που οφείλουν να εκτελούν οι εν λόγω αρχές παρέχονται για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, β) η υλοποίηση της συνεργασίας αυτής εξυπηρετεί αποκλειστικά σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και γ) οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές εκτελούν στην ελεύθερη αγορά λιγότερο από το 20% των δραστηριοτήτων που αφορά η συνεργασία». Από τις ως άνω διατάξεις συνάγεται ότι οι δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών/προμηθειών/έργων (ήτοι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας με συμβαλλόμενο το Δημόσιο ή οργανισμό δημοσίου δικαίου) δύνανται να εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής του ν. 4412/2016 υπό τις σωρευτικώς προβλεπόμενες προϋποθέσεις στην παράγραφο 4 του άρθρου 12 του ίδιου νόμου, η οποία αποτυπώνει την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί των συμφωνιών «οριζόντιας συνεργασίας» μεταξύ δημόσιων φορέων (βλ. ενδεικτικώς απόφ. ΔΕΕ της 19ης Δεκεμβρίου 2012, «Azienda Sanitaria Locale di Lecce», C-159/11, σκ. 34 και 37), στις οποίες και εμπίπτουν εννοιολογικά οι προγραμματικές συμβάσεις (ΕλΣυν Μειζ. Επτ. Συνθ. 116/2020). Στο πλαίσιο αυτό, διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας με τις οποίες παρέχεται η δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων (όπως εν προκειμένω με την παρ. 4 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020) πρέπει να ερμηνεύονται πάντοτε υπό το φως του ενωσιακού

δικαίου και τα πορίσματα της νομολογίας του ΔΕΕ, όπως άλλωστε προκύπτει από τη ρητή επιφύλαξη της παρ. 6 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016. Όπως δε σαφώς προκύπτει από το γράμμα των ως άνω διατάξεων, συμβάσεις οριζόντιας συνεργασίας -άρα και προγραμματικές συμβάσεις/συμφωνίες- νοούνται αποκλειστικώς και μόνον μεταξύ αναθετουσών αρχών (ήτοι του Δημοσίου ή λοιπών οργανισμών δημοσίου δικαίου) στο πλαίσιο συνεργατικής επιτέλεσης ενός κοινού στόχου δημοσίου συμφέροντος (ΔΕΕ απόφαση της 4ης Ιουνίου 2020, Remondis, C-429/19, σκέψεις 32 επ.).

9. Αναφορικά με τη συμβαλλόμενη στο ελεγχόμενο σχέδιο σύμβασης ΔΕΗ Α.Ε. λεκτέα τα εξής:

9.1 Όπως διαλαμβάνεται στην 554/2022 απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. σκ. 13 Παραρτήματος αυτής), στις 29.10.2021 η ΔΕΗ Α.Ε. ανακοίνωσε ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας ενέκρινε, κατόπιν εξουσιοδότησης που του παρασχέθηκε, δυνάμει της από 19.10.2021 απόφασης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της, την αύξηση του ονομαστικού μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας. Στις 4.11.2021 η ΔΕΗ Α.Ε. ανακοίνωσε ότι ολοκληρώθηκε επιτυχώς η συνδυασμένη προσφορά των 150.000.000 νέων κοινών ονομαστικών μετά ψήφου άυλων μετοχών ονομαστικής αξίας 2,48 ευρώ η κάθε μία. Η καταβολή του κεφαλαίου πιστοποιήθηκε στις 12.11.2021 και η έναρξη της διαπραγμάτευσης των νέων μετοχών στο Χρηματιστήριο Αθηνών πραγματοποιήθηκε στις 16.11.2021. Όπως δε προκύπτει από την 3808/16.11.2021 βεβαίωση του Κεντρικού Αποθετηρίου Τίτλων το ποσοστό του κατεχόμενου από την ΕΕΣΥΠ μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΗ Α.Ε. διαμορφώνεται πλέον σε 23,798% και το ποσοστό του ΤΑΙΠΕΔ σε 10,325%. Επομένως, το ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου που ελέγχεται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο μειώθηκε από 51,12% σε 34,12% με αποτέλεσμα το Ελληνικό Δημόσιο να μην ελέγχει πλέον την απόλυτη πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΗ Α.Ε. (βλ. και την από 12.11.2021 Ανακοίνωση της εταιρείας). Εξάλλου, μετά την ολοκλήρωση,

στις 30.11.2021, της διαδικασίας απόσχισης του κλάδου δικτύου διανομής, καθώς και του δικτύου μη διασυνδεδεμένων νήσων της ΔΕΗ Α.Ε. και της εισφοράς αυτού στη θυγατρική της εταιρεία ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε., η τελευταία κατέστη όχι μόνο διαχειριστής αλλά και αποκλειστική κύριος αυτού (βλ. σκ. 17 Παραρτήματος απόφασης 554/2022 Ολ. ΕλΣυν).

9.2 Στο τροποποιηθέν και ήδη ισχύον καταστατικό της ΔΕΗ Α.Ε. ορίζεται στο άρθρο 3 ότι «1. Σκοπός της Δ.Ε.Η είναι: α) άσκηση εμπορικής και βιομηχανικής δραστηριότητας στον τομέα της ενέργειας, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Στην δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνονται ενδεικτικά : (1) Η άσκηση εμπορικής και βιομηχανικής δραστηριότητας στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, (2) η μελέτη, η επίβλεψη, η κατασκευή, η εκμετάλλευση, η συντήρηση και η λειτουργία εργοστασίων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, (3) η εμπορία, προμήθεια και πώληση ηλεκτρικής ενέργειας, ενεργειακών προϊόντων και υπηρεσιών και κάθε είδους συναφών προϊόντων και εξοπλισμού, καθώς και η παροχή προϊόντων και υπηρεσιών μελέτης, εφαρμογής, εγκατάστασης, διαχείρισης και χρηματοδότησης συστημάτων παραγωγής ενέργειας, θέρμανσης, ψύξης και βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας σε κτίρια και εγκαταστάσεις, (4) η εξόρυξη, η παραγωγή, η προμήθεια και η πώληση ενεργειακών πρώτων υλών (...) β) Η άσκηση εμπορικής και βιομηχανικής δραστηριότητας στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, η παροχή υπηρεσιών προς τρίτους σε θέματα μελέτης, διαχείρισης και επίβλεψης Έργων, η παροχή προς θυγατρικές εταιρείες ή/και τρίτους πάσης φύσεως υπηρεσιών διοικητικής και λειτουργικής υποστήριξης (...)», στο άρθρο 9 ότι « (...) Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από έντεκα (11) μέλη, ανάμεσα στα οποία και ο Διευθύνων Σύμβουλος, που εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρείας (...)» και στο άρθρο 10 ότι «Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο της εταιρείας, διαμορφώνει κατά κύριο λόγο τη στρατηγική και την πολιτική ανάπτυξης της, και εποπτεύει και ελέγχει τη διαχείριση της περιουσίας της (...)».

9.3 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η ΔΕΗ Α.Ε., μετά την αποξένωσή της από την κυριότητα του Δικτύου Διανομής και σύμφωνα με το άρθρο 3 του καταστατικού της, έχει ως κύριο σκοπό την άσκηση βιομηχανικής και εμπορικής δραστηριότητας που συνίσταται στην παραγωγή και εμπορία ηλεκτρικής ενέργειας εντός μίας πλήρως απελευθερωμένης σχετικής αγοράς. Επιπλέον, μετά τις ανωτέρω αναφερόμενες εξελίξεις στη μετοχική σύνθεση της εταιρείας, το Ελληνικό Δημόσιο έχει απωλέσει τον έλεγχο επί της απόλυτης πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της, δεν διατηρεί ειδικά ή αποκλειστικά προνόμια ως προς τη διοίκηση και εποπτεία της εταιρείας λόγω της μετοχικής του ιδιότητας και δεν χρηματοδοτεί με οποιονδήποτε τρόπο τη δραστηριότητά της. Συνεπώς, η ΔΕΗ Α.Ε. έχει παύσει να αποτελεί δημόσια επιχείρηση [βλ. 224 παρ. 2 ν. 4412/2016 και άρθρο 1 του ν. 3429/2005 (Α' 314), βλ. και ΕλΣυν Στ' Κλιμ. 37/2022) ή οργανισμό δημοσίου δικαίου, λειτουργεί δε πλέον ως ιδιωτική επιχείρηση υπό όρους ελεύθερης αγοράς και προς επιδίωξη ίδιων αυτής συμφερόντων.

10. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα αναφερόμενα στις σκέψεις 10 έως 16 που ακολουθούν.

11. Στο πλαίσιο των προαναφερόμενων διατάξεων των ν. 4759/2020 και 4872/2021, η ΔΕΗ Α.Ε., η ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε. και το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων ενέκριναν το σχέδιο της υποβληθείσας προς έλεγχο σύμβασης (βλ. i. απόφαση ΔΣ της ΔΕΗ Α.Ε. που ελήφθη κατά τη 10^η συνεδρίαση αυτού στις 6.6.2022, ii. από 6.6.2022 απόφαση ΔΣ της ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε., iii. 61346/15.6.2022 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων).

12. Στο προοίμιο του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου σύμβασης αναφέρεται ότι η εταιρεία ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε. θα προβεί, μετά την απόκτηση του συνόλου των μετοχών της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Μεταλιγνιτική Α.Ε.», θυγατρικής κατά 100% της ΔΕΗ Α.Ε., στην οποία η ΔΕΗ Α.Ε. θα μεταβιβάσει τον Κλάδο Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. (ο οποίος συνιστά το σύνολο της

Δραστηριότητας της Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Κοζάνης, Φλώρινας και Μεγαλόπολης της εταιρείας, σύμφωνα με τα άρθρα 27 και 28 του ν. 4872/2021), στην απορρόφηση της ανωτέρω θυγατρικής της ΔΕΗ Α.Ε., ούτως ώστε να καταστεί η ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε. δικαιούχος των πάσης φύσεως δικαιωμάτων επί των ακινήτων, των κτιριακών εγκαταστάσεων και των πάγιων περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβασθεί από τη ΔΕΗ Α.Ε. στην ως άνω εταιρεία στο πλαίσιο της απόσχισης των ως άνω άρθρων του ν. 4872/2021. Επιπλέον, παρατίθενται, πλην άλλων, οι εξής ορισμοί: «Αντάλλαγμα» σημαίνει το οφειλόμενο για τη συνολική αξία των Μετοχών ποσό προς την Δ.Ε.Η. Α.Ε. από την εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.», «Αντάλλαγμα σε είδος» σημαίνει το κόστος των Εργασιών Αποκατάστασης, το οποίο η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» καταβάλλει στους Εργολάβους και Προμηθευτές ως εξόφληση σε είδος του οφειλόμενου Ανταλλάγματος, «Εργασίες Αποκατάστασης» σημαίνει τις εργασίες που εκτελούνται με βάση τις ισχύουσες ΑΕΠΟ, καθώς και αυτές που απαιτούνται με βάση της νέες προς έγκριση ΑΕΠΟ και, τέλος, «Τελική Ημερομηνία Ολοκλήρωσης Εργασιών Αποκατάστασης» σημαίνει τον Αύγουστο 2025 ή σε περίπτωση τυχόν επικαιροποίησης του προγράμματος Διαθεσιμότητας των Εκτάσεων την ημερομηνία της πρόσκλησης που απευθύνει στα συμβαλλόμενα μέρη η ΔΕΗ Α.Ε., σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Πρόγραμμα Διαθεσιμότητας Εκτάσεων. Στο άρθρο 2 του σχεδίου σύμβασης ορίζεται ότι «2.1. Με την παρούσα προγραμματική συμφωνία (...) τα Συμβαλλόμενα Μέρη: (α) ρυθμίζουν του όρους και τις προϋποθέσεις μεταβίβασης των Μετοχών από την ΔΕΗ Α.Ε. στην εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.», (β) ρυθμίζουν ζητήματα που αφορούν στην αξία των μεταβιβαζόμενων Μετοχών σε συνάρτηση με την αξία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας [«ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ Α.Ε.»], των τελευταίων συνισταμένων πρωτίστως στις Γαίες Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης, (γ) ρυθμίζουν την καταβολή του Ανταλλάγματος σε είδος από την εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.», (δ) συμφωνούν ως προς το περιεχόμενο των Εργασιών Αποκατάστασης που η ΔΕΗ Α.Ε. υλοποιεί ή πρόκειται να

υλοποιήσει επί των Γαιών Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης, (ε) προσδιορίζουν τις υποχρεώσεις του Ελληνικού Δημοσίου σε σχέση με τα υπό (α), (β), (γ) και (δ) αντικείμενα της Προγραμματικής Σύμβασης, καθώς και της ΔΕΗ Α.Ε. έναντι της «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» και του Ελληνικού Δημοσίου, (στ) προσδιορίζουν τυχόν άλλες εργασίες πέραν εκείνων που εμπίπτουν στις Εργασίες Αποκατάστασης που τυχόν απαιτηθούν για την εφαρμογή των Χρήσεων Γης σύμφωνα με τα εκάστοτε ισχύοντα Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια. 2.2. Τυχόν λεπτομέρειες ως προς τα υπό (α), (β) και (γ) και (ε) αντικείμενα της Προγραμματικής Σύμβασης θα ρυθμιστούν στη Σύμβαση Αγοραπωλησίας Μετοχών. 2.3. Λεπτομέρειες, ως προς το αντικείμενο (σ) της Προγραμματικής Σύμβασης θα ρυθμιστούν στο πλαίσιο επί μέρους Εκτελεστικών Συμβάσεων».

13. Περαιτέρω, στο άρθρο 3 του ελεγχόμενου σχεδίου ορίζεται ότι «31.1. Η ΔΕΗ Α.Ε. θα μεταβιβάσει στην εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» το σύνολο των Μετοχών, ώστε η «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» να καταστεί μοναδικός μέτοχος στην εταιρεία [«Μεταλιγνιτική Α.Ε.».]. 3.1.2. Η συναλλαγή της προηγούμενης παραγράφου θα λάβει χώρα μετά την ολοκλήρωση της Απόσχισης του Κλάδου Δραστηριότητας Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης, συνεπεία της οποίας η εταιρεία [«Μεταλιγνιτική Α.Ε.»] θα καταστεί κύριος των περιουσιακών στοιχείων του Κλάδου. 3.1.3. Ο Κλάδος περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία και τα δικαιώματα της Δ.Ε.Η. Α.Ε. όπως αυτά περιγράφονται στα άρθρα 27 και 28 του ν. 4872/2021 (...)), ενώ προβλέπεται, επιπλέον, ότι το αντάλλαγμα για τις μετοχές προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την αξία του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης των Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Κοζάνης, Φλώρινας και Μεγαλόπολης, η οποία θα προσδιορισθεί από ανεξάρτητο εκτιμητή (βλ. όρο 3.3.2. και σχετ. ήδη προσκομιζόμενη εκτίμηση της Πειραιώς Real Estate, σύμφωνα με την οποία η αξία του ως άνω Κλάδου ανέρχεται σε 166.070.109 ευρώ). Στο άρθρο 4 ορίζεται ότι «4.1.1 Η «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» θα καταβάλλει Αντάλλαγμα για τις Μετοχές, ισόποσο προς την αξία τους, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί και συμφωνηθεί σύμφωνα με τον όρο 3.2.2.. Το Αντάλλαγμα

για τις Μετοχές θα λάβει τη μορφή Ανταλλάγματος σε είδος. Η Αξία του Ανταλλάγματος σε είδος δεν υπερβαίνει την αξία του Ανταλλάγματος. Πέραν της αξίας του Ανταλλάγματος η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» δεν υπέχει υποχρέωση για την εξόφληση τιμολογίων για τις Εργασίες Αποκατάστασης. (...) εφόσον η αξία του Ανταλλάγματος σε είδος υπολείπεται της αξίας του Ανταλλάγματος (:«Υπολειπόμενη Αξία Συναλλαγής»), η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» κατά την απόλυτη διακριτική της ευχέρεια είτε επιστρέφει στη ΔΕΗ ΑΕ εκτάσεις ίσης αξίας προς την Υπολειπόμενη Αξία Συναλλαγής είτε καταβάλει την υπολειπόμενη αξία συναλλαγής τοις μετρητοίς στη ΔΕΗ ΑΕ (...) Σε περίπτωση κατά την οποία το Αντάλλαγμα σε είδος υπερβεί την αξία του Ανταλλάγματος, η ΔΕΗ Α.Ε. υποχρεούται να ολοκληρώσει τις υπόλοιπες Εργασίες Αποκατάστασης με δικές της δαπάνες σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του Προγράμματος Διαθεσιμότητας των Εκτάσεων. Η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» απαλλάσσεται πάσης υποχρέωσης και ευθύνης για το υπερβάλλον της αξίας του Ανταλλάγματος κόστος αποκατάστασης των Γαιών Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης. 4.1.2. Η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» αναλαμβάνει την αποκλειστική ευθύνη για καταβολή του Ανταλλάγματος σε είδος προβαίνοντας στην εξόφληση των τιμολογίων των Εργολάβων και των Προμηθευτών με τους οποίους συμβάλλεται ως τρίτο μέρος στις συμβάσεις που καταρτίζει η ΔΕΗ Α.Ε. μετά τη μεταβίβαση των Μετοχών προς την «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» (...) 4.3.1. Η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» θα παραλαμβάνει σταδιακά από την ΔΕΗ Α.Ε. τις (...) Εκτάσεις (...) σύμφωνα με (...) το Πρόγραμμα Διαθεσιμότητας των Εκτάσεων (...)). Στον όρο 6.3.2 του ελεγχόμενου σχεδίου ορίζεται ότι οι λεπτομέρειες για τη μεταβίβαση των μετοχών προς την εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» εξειδικεύονται στη Σύμβαση Αγοραπωλησίας Μετοχών.

14. Στο άρθρο 5 του ελεγχόμενου σχεδίου αναφέρεται ότι τα μέρη συμφωνούν στη χρηματοδότηση του Ανταλλάγματος σε είδος με πόρους από το πρόγραμμα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) [βλ. υπ' αριθμ. 16871 «μέτρο» ΤΑΑ, σχετ. 10152/21/6.7.2021 εκτελεστική

απόφαση του Συμβουλίου, με την οποία εγκρίθηκε το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας, κατόπιν πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής -COM (2021) 328/17.6.2021, όπου και Παράρτημα-, καθώς και επισυναπτόμενα έγγραφα («INVESTMENT FICHE» και «PROJECT SNAPSHOT») σχετικά με τη χρηματοδότηση του εν λόγω «μέτρου» ποσού ύψους 242.000.000 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α.]. Στο ίδιο άρθρο ορίζεται ότι η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» είναι αποκλειστικός δικαιούχος των κονδυλίων του ΤΑΑ, καθώς και ότι η εν λόγω χρηματοδότηση αφορά αποκλειστικώς στην καταβολή του Ανταλλάγματος σε είδος.

15. Στον όρο 6.4.1 ορίζεται ότι «Η ΔΕΗ Α.Ε. υπέχει υποχρέωση υλοποίησης των Εργασιών Αποκατάστασης. Οι Εργασίες Αποκατάστασης δεν περιλαμβάνουν: (α) τις πάσης φύσεως εργασίες ή ενέργειες που απαιτούνται ή τυχόν απαιτηθούν στο μέλλον σε Αδιατάρακτες Εκτάσεις και Οικισμούς και δεν σχετίζονται με τις λιγνιτικές εκτάσεις της ΔΕΗ Α.Ε. στις περιοχές αυτές, ή σε κτιριακές εγκαταστάσεις επί των Γαιών Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης ή για την κατεδάφιση των κτιρίων των συνοδών εγκαταστάσεων, ώστε αυτές να προσαρμοσθούν στις Χρήσεις Γης συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας πρόσθετων υποδομών. (β) τις πάσης φύσεως Εργασίες Διαμόρφωσης και Ανάπλασης επί των Γαιών Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης ή των κτιριακών εγκαταστάσεων και υποδομών επί αυτών, που εξυπηρετούν τις Χρήσεις Γης, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας πρόσθετων υποδομών. (γ) πάσης φύσεως εργασίες και ενέργειες που τυχόν απαιτηθούν σε περίπτωση τροποποίησης των χρήσεων Γης ή σε περίπτωση εισαγωγής νέων χρήσεων γης, συμπεριλαμβανομένης και της δημιουργίας πρόσθετων υποδομών. (δ) πάσης φύσεως εργασίες οι οποίες δεν περιλαμβάνονται/προβλέπονται στις νέες προς έγκριση ΑΕΠΟ (...)). Στον όρο 6.4.3. ορίζεται ότι «Σε περίπτωση που η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» επιθυμεί να προτείνει προς την ΔΕΗ Α.Ε. οποτεδήποτε μέχρι την Τελική Ημερομηνία Ολοκλήρωσης οποιεσδήποτε από τις εργασίες της παρ. 6.4.1, η πρώτη θα υποβάλλει με δαπάνη της, γραπτή πρόταση προς την ΔΕΗ Α.Ε. όπου θα περιγράφει

σαφώς και με εύλογο επίπεδο λεπτομέρειας: (α) την ακριβή φύση των προτεινόμενων εργασιών, (β) το κόστος και το τίμημα που απαιτείται για τις προτεινόμενες εργασίες, (γ) τις πάσης φύσεως διοικητικές άδειες και τις εγκρίσεις που έχει εξασφαλίσει για τις εργασίες από τις αρμόδιες διοικητικές αρχές και υπηρεσίες», ενώ στον όρο 6.4.4. ορίζεται ότι «Εφόσον η ΔΕΗ Α.Ε. αποδεχθεί την πρόταση της παρ. 6.4.3., τα Συμβαλλόμενα Μέρη θα προβούν στη σύνταξη Εκτελεστικής Σύμβασης, στην οποία θα ορίζονται οι επί μέρους όροι ως προς την εκτέλεση των εργασιών που ανατίθενται στην ΔΕΗ Α.Ε., συμπεριλαμβανομένου του σχετικού αντιτίμου, το οποίο δεν σχετίζεται καθ' οιονδήποτε τρόπο με το Αντάλλαγμα».

16. Επιπροσθέτως, στους όρους 6.5. και 6.6. διαλαμβάνονται ρυθμίσεις σχετικά με το Πρόγραμμα Διαθεσιμότητας Εκτάσεων (χρονοδιάγραμμα παράδοσης εκτάσεων Πυρήνων Ζ.ΑΠ. μετά την ολοκλήρωση των Εργασιών Αποκατάστασης) και τυχόν αποκλίσεις από αυτό, ενώ στο άρθρο 7 καθορίζεται η συμβολή του Δημοσίου στο πλαίσιο της σύμβασης, η οποία συνίσταται, πλην άλλων, στην εποπτεία της εταιρείας «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» ως προς τη διαχείριση των οικονομικών της και στην μέριμνα ώστε η τελευταία να διαχειρίζεται τους πόρους του ΤΑΑ κατά τρόπο επωφελή για την καταβολή του Ανταλλάγματος σε είδος. Τα λοιπά άρθρα (8, 9 και 10) ρυθμίζουν ζητήματα σχετικά με την εκκαθάριση των εκατέρωθεν υποχρεώσεων των μερών, την επίλυση τυχόν ανακυπτουσών διαφορών και την παρακολούθηση της σύμβασης, τέλος δε, στο άρθρο 11 ορίζεται ότι η προγραμματική συμφωνία θα τεθεί σε ισχύ και θα παράγει αποτελέσματα από την κύρωσή της με νόμο.

17. Με αυτά τα δεδομένα, το Κλιμάκιο κρίνει, αρχικώς, ότι στο υποβληθέν σχέδιο σύμβασης έχουν σωρευθεί δύο ανεξάρτητες και αυτοτελείς μεταξύ τους, οικονομικά και λειτουργικά, συμβάσεις (βλ. και σχετική διάκριση σε άρθρο 2 υποβληθέντος σχεδίου). Συγκεκριμένα, η μία εξ αυτών σκοπεί στη ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την αγορά από την εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» (εταιρείας του Δημοσίου) των μετοχών της

θυγατρικής εταιρείας της ΔΕΗ Α.Ε., ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ Α.Ε., στην οποία και θα έχει εισφερθεί ο αποσχισθείς από τη ΔΕΗ Α.Ε. Κλάδος Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης των Πυρήνων Ζωνών Απολιγνιτοποίησης (Ζ.ΑΠ.), προβλέποντας, πλην άλλων, ότι το αντάλλαγμα για τις εν λόγω μετοχές θα είναι σε είδος και θα αφορά στην κάλυψη από την εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» του κόστους των εργασιών αποκατάστασης των Πυρήνων Ζ.ΑΠ., τις οποίες οφείλει εκ του νόμου η ΔΕΗ Α.Ε. να φέρει εις πέρας ως μέχρι πρότινος φορέας εκμετάλλευσής τους (βλ. άρθρο 29 παρ. 4 του ν. 4872/2021, βλ. και Οδ. 2004/35/ΕΚ). Ετέρωθεν, η δεύτερη εξ αυτών, η οποία εμπεριέχεται στους όρους 6.4.3. και 6.4.4. σε συνδ. με τον όρο 6.4.1. του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου, αφορά σε συμφωνία μεταξύ της εταιρείας «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» και της ΔΕΗ Α.Ε. σχετικά με σειρά εργασιών εντός των Πυρήνων Ζ.ΑΠ., οι οποίες ουδόλως σχετίζονται με τις Εργασίες Αποκατάστασης των εκτάσεων αυτών (βλ. και ρητή πρόβλεψη σε όρο 6.4.4. ότι το κόστος των εργασιών του όρου 6.4.1. δεν σχετίζεται καθ' οιονδήποτε τρόπο με το Αντάλλαγμα, ήτοι την αξία των μετοχών της ως άνω εταιρείας ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ Α.Ε., βλ. και άρθρο 5, όπου ορίζεται ότι η χρηματοδότηση από το ΤΑΑ αφορά αποκλειστικώς στην καταβολή του Ανταλλάγματος σε είδος).

18. Αναφορικά με την πρώτη εκ των ανωτέρω συμβάσεων, το Κλιμάκιο κρίνει ότι, όπως αναφέρεται και ανωτέρω, η ίδια αφορά σε συμφωνία (εν είδει προσυμφώνου) μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σχετικά με επιμέρους ζητήματα που αφορούν την αγορά των μετοχών της εταιρείας ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ Α.Ε. (όροι και προϋποθέσεις μεταβίβασης των μετοχών, διαρρύθμιση τρόπου καταβολής ανταλλάγματος σε «είδος», που συνίσταται στην πληρωμή των απαιτούμενων εργασιών αποκατάστασης των Πυρήνων Ζ.ΑΠ.). Με αυτό το περιεχόμενο η εν λόγω σύμβαση, η οποία έχει ουσιαστικά ως σκοπό την εξαγορά από το Δημόσιο (διά της εταιρείας ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.) μιας ιδιωτικής εταιρείας (θυγατρικής της ΔΕΗ Α.Ε.), στο πλαίσιο μάλιστα συγκεκριμένων επιλογών του νομοθέτη, δεν αποτελεί προγραμματική σύμβαση για τη μελέτη και την

εκτέλεση έργων ή για την εφαρμογή προγραμμάτων/δράσεων ή για την παροχή υπηρεσιών ή την υλοποίηση προμηθειών, κατά την έννοια της παρ. 4 του άρθρου 324 του ν. 4700/2020. Δεδομένου δε, ότι η εν λόγω σύμβαση δεν εμπίπτει ούτε στις λοιπές κατηγορίες συμβάσεων που ελέγχονται προσυμβατικώς από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με το άρθρο 324 του ίδιου ως άνω νόμου, ούτε εξάλλου προβλέπεται από άλλη ειδική διάταξη νόμου η υπαγωγή της στον προσυμβατικό έλεγχο, το Κλιμάκιο κρίνει ότι αυτή δεν υπάγεται σε προσυμβατικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

19. Αναφορικά με την έτερη σύμβαση που εμπεριέχεται στους όρους 6.4.3. και 6.4.4. σε συνδ. με τον όρο 6.4.1. του υποβληθέντος σχεδίου, το Κλιμάκιο κρίνει ότι αυτή αφορά σε συμφωνία για εργασίες, συνεπώς, υπάγεται σε προσυμβατικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με το άρθρο 324 του ν. 4700/2020. Περαιτέρω, αν και δεν αναγράφεται συγκεκριμένος προϋπολογισμός για τις αναφερόμενες στη σύμβαση αυτή εργασίες ούτε ποιά είναι η πηγή χρηματοδότησης αυτών, με αποτέλεσμα να καθίσταται άδηλο εάν καλύπτεται η προϋπόθεση του ποσοτικού ορίου για υπαγωγή της σύμβασης αυτής σε προσυμβατικό έλεγχο, σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο του ν. 4700/2020, κρίνεται ότι, λόγω της ιδιαιτερότητάς της (απροσδιόριστος αριθμός εργασιών διαμόρφωσης/ανάπλασης καθώς και δημιουργίας πρόσθετων υποδομών σε όλως εκτεταμένες γεωγραφικές περιοχές, όπως οι Πυρήνες Ζ.ΑΠ.), η συγκεκριμένη σύμβαση πρέπει να ελεγχθεί από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Εξάλλου, καίτοι το αντικείμενο της εν λόγω συμφωνίας δεν προσδιορίζεται, ούτε ποιοτικώς, ούτε ποσοτικώς, ώστε να δύναται να εξαχθεί ασφαλής κρίση σχετικώς με το εάν κατατείνει προεχόντως σε έργα ή σε παροχή υπηρεσιών (ή/και προμηθειών), πρέπει να διακρατηθεί και να ελεγχθεί για λόγους οικονομίας της διαδικασίας και ενιαίου της κρίσης (πρβλ. Ε΄ Κλιμ. 432/2020, Στ΄ Κλιμ. 330/2020, Ζ΄ Κλιμ. 408/2007).

20. Στο πλαίσιο αυτό η ως άνω αναφερόμενη σύμβαση είναι μη νόμιμη για τους κάτωθι λόγους: Α) Δεν έχει ένα σαφώς οριοθετημένο αντικείμενο, αλλά αρκείται σε μια όλως αόριστη αναφορά επιμέρους

γενικών κατηγοριών εργασιών, ενώ περαιτέρω, δεν αναφέρεται πηγή χρηματοδότησης ούτε, εξάλλου, προβλέπεται συγκεκριμένος προϋπολογισμός, με αποτέλεσμα να είναι ανέφικτος ο έλεγχος της έκτασης της επαγόμενης δημοσιονομικής επιβάρυνσης, τούτο δε, κατά παραβίαση της συνταγματικής αρχής της διαφανούς και χρηστής διαχείρισης του δημοσίου χρήματος (ΕλΣυν Ολ. πρακτ. 9ης Γ.Σ./27.6.2018, 6ης Γ.Σ./27.4.2015, Θέμα Β', πρβλ. Τμ. Μειζ. Επτ. Συνθ. 1315/2018, 855/2017). Β) Σε κάθε περίπτωση, αντισυμβαλλόμενο μέρος του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και της εταιρείας ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε. (οργανισμός δημοσίου δικαίου) είναι η ΔΕΗ Α.Ε., ήτοι μια ιδιωτική επιχείρηση που δραστηριοποιείται με όρους ελεύθερης αγοράς και προς επιδίωξη ίδιων αυτής συμφερόντων (βλ. σκ. 9 της παρούσας). Συνεπώς, η εν λόγω σύμβαση δεν αποτελεί νόμιμη περίπτωση προγραμματικής συμφωνίας, ήτοι σύμβασης οριζόντιας συνεργασίας που συνάπτεται αποκλειστικά μεταξύ αναθετουσών Αρχών προς επιδίωξη ενός από κοινού επιδιωκόμενου σκοπού δημοσίου συμφέροντος (βλ. σκ. 8 της παρούσης). Αντιθέτως, με το ως άνω όλως ελλειπτικό περιεχόμενο η εν λόγω συμφωνία αφορά, κατ' ουσίαν, σε έναν μηχανισμό απευθείας αναθέσεων εργασιών σε ιδιώτη οικονομικό φορέα κατά παραβίαση των διατάξεων του ενωσιακού δικαίου που προσδιορίζουν τη διαδικασία ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων (ήτοι, κατ' αρχήν, με ανοικτές/κλειστές διαγωνιστικές διαδικασίες, βλ. άρθρα 26 επ. ν. 4412/2016) και αποτελούν αναπόσπαστο πλέον τμήμα του εσωτερικού δικαίου με αυξημένη τυπική ισχύ, όπερ συνεπάγεται ότι είναι ανεπίτρεπτη οιαδήποτε (ακόμη και νομοθετική) παρέκκλιση από αυτές.

21. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, το Κλιμάκιο κρίνει ότι απαραδέκτως υποβάλλεται για έλεγχο το ως άνω σχέδιο σύμβασης καθ' ό μέρος αφορά σε αγοραπωλησία μετοχών. Επιπλέον, καθ' ο μέρος το υποβληθέν για έλεγχο σχέδιο σύμβασης αφορά στις εργασίες των όρων 6.4.3. και 6.4.4. (συνδ. 6.4.1.), είναι μη νόμιμο για τους ανωτέρω λόγους, συνεπώς, κωλύεται η υπογραφή του κατά το μέρος αυτό. Οίκοθεν νοείται

ότι μετά την απαλοιφή των όρων 6.4.3. και 6.4.4., στους οποίους εμπεριέχεται η κατά τα ανωτέρω μη νόμιμη σύμβαση, η οποία, όπως προαναφέρθηκε είναι ανεξάρτητη και αυτοτελής σε σχέση με τη συμφωνία σχετικά με την αγοραπωλησία μετοχών, τα συμβαλλόμενα μέρη δεν εμποδίζονται να προβούν στην υπογραφή του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου σύμβασης (πρβλ. ΕλΣυν Μειζ. Επτ. Συνθ. 485/2019).

Για τους λόγους αυτούς

Απαραδέκτως υποβάλλεται για έλεγχο το υποβληθέν, με το από 8.6.2022 έγγραφο των Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Διευθύνοντα Συμβούλου της εταιρείας ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε., σχέδιο σύμβασης καθ' ο μέρος αφορά σε συμφωνία αγοράς μετοχών.

Κωλύεται η υπογραφή του ως άνω σχεδίου σύμβασης καθ' ο μέρος αφορά στην εκτέλεση των εργασιών που προβλέπονται στους όρους 6.4.3. και 6.4.4. αυτού.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΒΒΑΛΙΑ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ